

Deliverable C4

Project

NETWERK SCHELDELAND INDUSTRIECULTUUR

Projectverantwoordelijke

Erfgoed Zeeland, Marc Kocken

Projectpartners

Stichting Industriebouwen Nederland,
Hildebrand de Boer (uitvoerder)

Industriemuseum Gent |
Expertisecentrum voor Technisch, Wetenschappelijk
en Industrieel Erfgoed – ETWIE, Joeri Januarius

ETWIE

Disclaimer: De informatie in de deelrapportages valt onder de verantwoordelijkheid van de uitvoerende projectpartners en is gericht op het voldoen aan de voorwaarden van de subsidieregelingen. Gebruik door derden anders dan het doel zoals hiervoor omschreven is zonder toestemming van de projectpartners niet toegestaan.

Dit project is financieel mogelijk gemaakt dankzij een subsidie van het Scheldemondfonds en van de Provincie Zeeland.

NETWERK SCHELDELAND INDUSTRIECULTUUR
ACTIE C.4 - Voorbeelden ERIH regionale netwerken industriecultuur
Hildebrand de Boer
Status: definitief / mk

Het Netwerk ScheldeLand IndustrieCultuur nodigt haar bezoekers uit om de fascinerende historische verbindingen te ervaren tussen industrieel erfgoed en eigentijdse innovatieve industrieën en infrastructuur.

Het project ScheldeLand is uitgevoerd dankzij een arrangement met het Scheldemondfonds en de Provincie Zeeland.

Enkele regionale netwerken voor industriecultuur - welke zijn opgenomen in de Europese vereniging European Route of Industrial Heritage (ERIH e.V.) - hebben informatie verstrekt over hun activiteiten en het belang daarvan voor de regio.

Deze regionale netwerken kunnen aanknopingspunten bieden voor de door ontwikkeling en uitbouw van het Netwerk ScheldeLand IndustrieCultuur.

1 | Route der Industriekultur [D: Ruhrgebiet] - Pionier

Ronduit indrukwekkend is het succes van de in 1999 geopende *Route der Industriekultur* in het Ruhrgebiet. Dit netwerk diende als voorbeeld en inspiratiebron voor de activiteiten van ERIH en andere bij ERIH aangesloten regionale netwerken. Ondanks dat voor de meeste regionale netwerken geheel andere budgetten gelden, is wel getracht zoveel mogelijk van de systematiek van de Route der Industriekultur toe te passen.

Duisburg-Meiderich, Landschaftspark Duisburg-Nord, ExtraSchicht

Economische waarde

De Route der Industriekultur levert een belangrijke bijdrage aan het vormgeven van de economische, stedelijke ontwikkeling, sociale en culturele veranderingen in het Ruhrgebiet. Het verbindt de geschiedenis en identiteit van de regio met een voortdurend vernieuwingsproces. De Route der Industriekultur vertegenwoordigt een krachtig merk, het unieke verkoopargument van de Metropool Ruhr. Het richt zich op de industriële cultuur als bijzondere kracht van de regio en draagt bij aan de waardering ervan als essentieel onderdeel van het culturele erfgoed.

De Route der Industriekultur heeft positieve effecten op het regionale imago en de woon- en vrijetijds waarde. De industriële cultuur heeft zich ontwikkeld tot een belangrijke vestigingsfactor en heeft een mondiale impact.

De bevordering van de industriële cultuur maakt deel uit van een regionale ontwikkelingsstrategie waarbij veel publieke en private actoren betrokken zijn. Zo bleven het aantal hotels, het aantal overnachtingen en het totaal aantal bezoekers aan de industriële cultuurlocaties zich de afgelopen jaren positief ontwikkelen. Er zijn echter geen alomvattende onderzoeken die meetbare economische effecten op regionale schaal analyseren en bewijzen.

Economische effecten kunnen voor individuele locaties worden geïllustreerd, bijvoorbeeld op de Werelderfgoedlocatie Zollverein in Essen, waar inmiddels ongeveer 1.000 banen zijn gecreëerd.

Waarde voor de locaties

Het netwerk Route der Industriekultur biedt de locaties een platform voor informatie, uitwisseling van ervaringen en afstemming van plannen en programma's. Daarnaast ligt de waarde van de Route der Industriekultur vooral in de bovenregionale marketing en communicatie, maar ook in de integratie ervan in regionale ontwikkelingsconcepten en planning. Op deze manier kan de positieve ontwikkeling van een individuele locatie en de implementatie van lokale maatregelen vanuit de regionale context worden bevorderd. Zowel grote als kleine industriële erfgoedlocaties profiteren hiervan.

Het regionale netwerk en de samenwerking tussen locaties creëren synergieën en nieuwe kwaliteiten van de uniforme media-aanwezigheid via de Route der Industriekultur als overkoepelend merk. Hierdoor ontstaat een interessant aanbod voor bezoekers, waarvan elke individuele locatie profiteert. Hierdoor kunnen vooral kleinere locaties landelijk naam maken en zijn platforms en evenementenformaten voor gezamenlijke activiteiten mogelijk (beurzen, ExtraSchicht, industriële cultuurfietzsummer, etc.). Zo hebben de jaarlijks uitgevoerde succes-checks voor ExtraSchicht bewezen positieve effecten voor de kleinere locaties.

Investerings

Er is circa € 7 miljoen besteed aan de ontwikkeling van het concept, het opzetten van het netwerk en het informatie- en communicatiesysteem voor de Route der Industriekultur.

Onderhoudskosten

Systeemonderhoud en -updates omvatten met name:

- Bewegwijzering (snelwegborden, straatnaamborden, fietsroute)
- Signaalobjecten, platen, informatieborden
- Media (print, internet)
- Publieke relatie
- Netwerkonderhoud
- Exploitatie van het bezoekerscentrum Zollverein (pro rata).

In totaal heeft het Regional Verband Ruhr de afgelopen jaren circa € 1 miljoen per jaar uitgegeven aan onderhoudskosten (exclusief personeelskosten voor 8 functies).

Daarnaast ondersteunt het Regional Verband Ruhr 6 grote ankerpunten (op een totaal van 25) met fundamentele structurele beveiliging en onderhoud met een gemiddeld jaarlijks bedrag van € 6,1 miljoen (waarvan € 3,6 miljoen per jaar afkomstig is van de deelstaat Noordrijn-Westfalen).

2 | Täler der Industriekultur [D: Bergisches Land, Märkisches Sauerland, Siegerland] – Overgangperiode van handwerk naar industrie

De ERIH Regional Route 'Täler der Industriekultur' grenst aan de zuidzijde van het Ruhrgebied, en bestaat uit een Rijnlands gedeelte Bergisches Land) en een Westfaals gedeelte (Märkisches Sauerland en Siegerland). Het netwerk in het Westfaalse gedeelte opereert onder de naam 'WasserEisenLand – Industriekultur in Südwestfalen'. Hier heeft men – evenals bij de Route der Industriekultur – uitgebreide ervaring opgedaan en is het netwerk sinds het jaar 1990 op een indrukwekkende wijze gegroeid. Duidelijk wordt hierbij hoezeer het samenhangende netwerk de afgelopen jaren ertoe heeft geleid dat belangrijke – door subsidies ondersteunde – investeringen op een aantal historisch belangrijke locaties mogelijk waren, waardoor de kwaliteit van het erfgoednetwerk verder is versterkt.

Wocklum, Luisenhütte

Economische waarde

De economische waarde die het netwerk 'WasserEisenLand - Industriële cultuur in Zuid-Westfalen' voor de regio oplevert, is niet precies in cijfers uit te drukken. We constateren echter dat het industriële cultuurnetwerk een aanzienlijke positieve impact heeft op de volgende gebieden:

- o **Toerisme:** In het Sauerland en het Siegerland heeft de industriële cultuur, die deel uitmaakt van het WasserEisenLand-netwerk, zich ontwikkeld tot de dominante cultuurtoeristische factor. Van de ongeveer 400 industriële monumenten en musea kunnen er ongeveer 50 voor cultureel toerisme op de markt worden gebracht. Samen hebben ze ruim 1 miljoen bezoekers per jaar. Omdat het toerisme in het Sauerland en het Siegerland sterk wordt gedomineerd door wintersport, wandelen en wellness en nauwelijks andere culturele attracties kan bieden, is WasserEisenLand van cruciaal belang voor de vakantie- en excursieplanning van zowel dagtoeristen als meerdaagse bezoekers. Met de website, de overzichtskaart, bewegwijzering met toeristische informatie en een vrijetijdsgids beschikt het netwerk over effectieve communicatiemediën om zijn aanbod aan toeristen onder de aandacht te brengen.
- o **Regionale identiteit:** De regionale identiteit van het Sauerland en het Siegerland, dat wil zeggen Zuid-Westfalen, is in wezen gebaseerd op de industriële cultuur, waarvan de wortels zeer oud zijn en meer dan 3.000 jaar teruggaan. IJzer en andere metalen worden hier al eeuwenlang geproduceerd en verwerkt. Er zijn nog steeds meer dan 50% banen in de productiesector. Industrie en industriële arbeid zijn geschiedenis en toekomst in Zuid-Westfalen. Vrijwel ieder gezin is ermee verbonden. WasserEisenLand is een oriëntatiekader voor mensen dat hen helpt de eigen geschiedenis en de regio te begrijpen en daaraan een zelfvertrouwen te ontlelen dat hier voorheen niet bestond.
- o **Economie en cultuur:** De industrie kan WasserEisenLand op vele manieren gebruiken. In hun marketingstrategie kunnen bedrijven erop wijzen dat hun knowhow en die van de regio zich door de eeuwen heen hebben ontwikkeld - er zijn hier gespecialiseerde bedrijven, bijvoorbeeld in de draadindustrie of de koudwalsindustrie, die nergens anders in de wereld te vinden zijn in deze hoogontwikkelde vorm. Tegelijkertijd kampen bedrijven echter steeds meer met een tekort aan geschoold personeel. WasserEisenLand gaat dit tegen door zijn faciliteiten en hun culturele evenementen (bijvoorbeeld de festivalvereniging 'Live in de Fabrikskes') in te zetten om de regio aantrekkelijker te maken en de levenskwaliteit te verbeteren, maar ook met projecten (bijvoorbeeld buitenschoolse leerplekken en technologiespeeltuinen) die bedoeld zijn om kinderen en jongeren kennis te laten maken met technologie en technologische carrières.

Waarde voor de locaties

Marketing: Het WasserEisenLand-netwerk heeft een hoge waarde voor de afzonderlijke locaties. Alleen de grootste en professioneel geëxploiteerde locaties zouden individueel worden opgemerkt omdat ze over menselijke en financiële middelen beschikken. Elke locatie adverteert echter ook via het netwerk naar alle anderen. Dit vestigt ook de aandacht op kleinere locaties. Daarnaast worden de grotere locaties ook nog beter waargenomen.

Samenwerkingsprojecten: Samenwerkingsprojecten op meerdere locaties in het netwerk leiden tot betere kwaliteitsresultaten voor de individuele locaties en vergroten de kansen op financiering voor hun faciliteiten.

Investeringsen

De oorspronkelijke investering voor de oprichting van WasserEisenLand kan niet worden gekwantificeerd. Het is een proces dat ruim dertig jaar geleden klein begon en zich in de loop van de tijd dynamischer heeft ontwikkeld. Aanvankelijk was het gebied veel kleiner: het besloeg alleen de Märkische Regio, dat wil zeggen een klein deel van het Sauerland. Het is nu minstens vijf keer zo groot geworden. Deze gebiedsuitbreiding naar heel Zuid-Westfalen werd pas gerealiseerd in het kader vanaf 2013.

De investeringen die hiervoor gedaan worden zijn zeker te kwantificeren:

- o **Netwerkcommunicatie:** vastleggen van ruim 400 objecten, onderzoeken en ontwikkelen van een grootschalige themaroute (Zuid-Westfalen IJzerroute) en de implementatie ervan als culturele route, 2 uitgebreide websites, 3 overzichtskaarten, 2 boeken, 80 borden, opzetten van een communicatiestructuur, verdere uitbouw van een festivalnetwerk, etc.: circa € 450.000,- (waarvan € 350.000,- subsidie)
- o **Themaspeeltuinen** op vier locaties: € 927.000,- (waarvan € 642.000,- subsidie)
- o **Individuele projecten** onder de paraplu van WasserEisenLand: Ombouw van een smeltsmederij in Plettenberg tot een industrieel museum: € 667.000 (waarvan € 287.000 aan subsidies); Uitbreiding voor het Freudenberg Technologiemuseum: € 1,51 miljoen (waarvan € 1,06 miljoen subsidie)
- o **Overige individuele projecten** op WasserEisenLand locaties: Avonturenlift naar kasteel Altena (het kasteel werd gesticht om de ijzerindustrie te beschermen): € 7,5 miljoen (waarvan € 6,8 miljoen subsidie); Zoutmijnen in Bad Sassendorf: € 4,3 miljoen (waarvan € 3,5 miljoen subsidie).

Onderhoudskosten

Het onderhoud van het WasserEisenLand-netwerk heeft betrekking op de bewegwijzering van de Eisenstraße Südwestfalen en de toeristische informatieborden van bijzondere locaties. Er zijn geen ervaringsgegevens hierover. De kosten zijn niet heel hoog zijn, omdat er weinig vandalisme is. De locaties zelf en niet het netwerk zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van de individuele locaties – en dus ook de bewegwijzering ter plaatse.

Budget voor marketing en promotie

WasserEisenLand wordt gerund als vereniging (e.V.) en steunt voor een groot deel op het vrijwilligerswerk. Daarnaast is – gezien de omvang van het netwerk – een permanente fulltime ondersteuning van minimaal een halve functie inclusief kantoor- en communicatiemiddelen noodzakelijk (ca. € 40.000,-/jaar). De materiële kosten voor het onderhouden en actualiseren van de gegevens en websites, voor het actualiseren en herdrukken van de kaarten, het actualiseren van de inhoud van de boeken, etc. bedragen nog eens circa € 30.000. In totaal is zo'n €70.000 per jaar nodig om het WasserEisenLand-netwerk in stand te houden.

Recente ontwikkelingen

In 2018 is een Europees EFRO-project gestart met de titel '**Stahl-Zeit-Reisen im Ruhrgebiet und in Südwestfalen**' (Staal-Tijdreizen in het Ruhrgebied en Zuid-Westfalen). In 2022 kon het complexe project – dat verder werd uitgesteld vanwege de COVID-pandemie – eindelijk worden voltooid. Projectresultaten:

- o De drietalige (Duits, Engels, Nederlands) website www.stahlzeitreisen.de met vier regio-overschrijdende (Ruhrgebied en Zuid-Westfalen) themaroutes over mijnbouw, ijzer en staal, water en spoorwegen. In deze vier themaroutes worden in totaal **34 Meilenstein Standorte** (mijlpaal-locaties) gepresenteerd met informatieteksten, foto's en films, evenals **68 weitere Stahl-Zeit-Reiseziele** (andere staaltijd reisbestemmingen) – twee per mijlpaallocatie – zodat toeristen ervoor kunnen kiezen om per Meilenstein een programma voor een dagtocht samen te stellen. Deze 68 reisdoelen hebben niet noodzakelijkerwijs iets te maken met de industriële cultuur. Daarnaast wordt de Ruhrtal-spoorlijn en de Ruhr-Sieglijn als industrieel erfgoed gepresenteerd. Dit zijn de twee belangrijke spoorverbindingroutes tussen het Ruhrgebied en Zuid-Westfalen. Daarnaast nog vier andere kleinere spoorverbindingen in de regio die eveneens belangrijk waren voor de industriële ontwikkeling. Ook de twee langeafstands fietspaden RuhrtalRadweg en Ruhr-Sieg-Radweg worden gepresenteerd. Naast de informatieteksten over elke locatie, de spoorlijnen en fietspaden wordt ook toegang tot deze onderwerpen op internet. De twee getekende tijdreizende steampunkfiguren Alfred en Al (gebaseerd op de Ruhrgebied-industrieel Alfred Krupp) en Luise en Lu (gebaseerd op Luise von Landsberg-Velen, naar wie de Luisenhütte in Balve-Wocklum is vernoemd) vertegenwoordigen de 34 Meilensteine in grappige dialogen (als teksten en als

Duitstalige hoorspelen) en de 68 andere reisdoelen als korte monologen. Daarmee wordt een jonger publiek bereikt.

- o De overzichtskaart **Stahl-Zeit-Reisen** van het Ruhrgebied en Zuid-Westfalen in gevouwen DIN A6-zakformaat biedt een overzicht van het gehele Stahl-Zeit-Reisen-gebied, een inleiding op het onderwerp en presenteert alle 34 Meilenstein locaties. De kaart wordt gratis verstrekt aan geïnteresseerden en is verkrijgbaar op de 34 Meilenstein locaties en bij belangrijke toeristenbureaus. De initiële oplage bedraagt 40.000 exemplaren.
- o De **Schöner-Tag speelkaarten Stahl-Zeit-Reisen** in het Ruhrgebied en in Zuid-Westfalen werd slechts in een kleine oplage van 500 exemplaren geproduceerd en wordt voornamelijk gebruikt om een uitgever voor dit product te vinden of een daaruit ontwikkeld boek te publiceren. Het spel bestaat uit 43 kaarten in DIN A5-formaat, prachtig vormgegeven als speelkaarten. Op de voorkant zijn Al en Lu te zien met een dialoog over een mijlpaallocatie, terwijl op de achterkant de twee bijbehorende reisbestemmingen zichtbaar zijn met de monologen van Al of Lu.
- o 16 Grote **spoorinformatieborden Stahl-Zeit-Reisen** op de belangrijkste treinstations langs de Ruhrtal-spoorlijn en het Ruhr-Sieg-traject, evenals bij spoorweg Meilensteine, geven informatie over het lokale en regionale belang van de spoorlijn op de betreffende locatie .
- o Het **Informatiepunt Stahl-Zeit-Reisen** als permanente tentoonstelling in de drukbezochte Gebläsehalle van het LWL Museum Henrichshütte Hattingen met een 6,00 x 4,00 m grote inloopversie van de **overzichtskaart Stahl-Zeit-Reisen**. Deze brengt je via QR-codes rechtstreeks naar de dialooghoorspelen van Al en Lu, met vijf touchscreen-informatiemonitors over de onderwerpen mijnbouw, ijzer en staal, water, spoorwegen en fietsen, met informatieposters en een fotomuur in de buitenruimte die ook dienst doet als een wegwijzer naar de toegang tot dit informatiepunt.
- o Een **uitwisseling van ervaringen en eerste samenwerkingen tussen de twee industriële cultuurfestival organisaties "ExtraSchicht" (Ruhrgebied) en "FERROMONE – Industrie en Cultuur in Zuid-Westfalen"**, die zich de afgelopen jaren verder heeft ontwikkeld uit de oorspronkelijke Zuidwestfaalse festivalorganisatie "Live in the Fabrikskes".

Het EFRO-project is goedgekeurd omdat daarmee nieuwe banen worden gecreëerd bij kleine en middelgrote ondernemingen in de toeristische sector (vooral hotels en restaurants). In 2014 waren al 6 miljoen bezoekers op de Route der Industriekultur en 1 miljoen bezoekers op de WasserEisenLand-locaties. Voorspeld werd een te realiseren groei van 1% via het **Stahl-Zeit-Reisen** project. Gezien het uitgangspunt van in totaal 7 miljoen bezoekers zijn 50 extra banen berekend met een stijging van 1%. Of deze voorspelling werkelijkheid wordt, is op zijn vroegst bekend in 2024, als de vergelijkende cijfers over 2023 beschikbaar zijn, het eerste volledige jaar na de uitvoering van het project. Momenteel wordt overwogen om het project Stahl-Zeit-Reisen uit te breiden naar de industrieregio Bergisches Land.

3 | ENERGIE-Route der Lausitzer Industriekultur [D: Brandenburg, Sachsen] – Combinatie industrie, bruinkooldagbouw en nieuw landschap

In de Lausitz, tussen Berlijn en Dresden, wordt bruinkool gewonnen in dagbouw. Daarmee verbonden zijn bruinkoolcentrales en bedrijven die briketten uit bruinkool produceren. Landschap, industriecultuur en techniek zijn hier innig met elkaar verbonden, en worden ontsloten door de vanaf 2006 ontwikkelde **ENERGIE – Route der Lausitzer Industriekultur**. Interessant bij dit netwerk zijn de lage onderhoudskosten in samenhang met een grote uitstraling in de regio.

Economische waarde

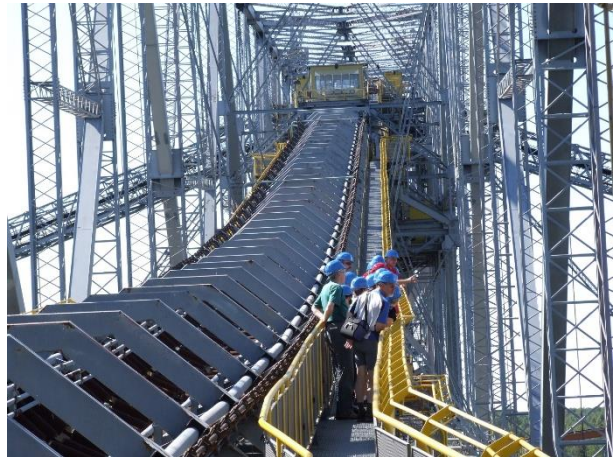
De economische effecten zijn niet in concrete cijfers te kwantificeren omdat de Ankerpunten van het netwerk geen systematisch bezoekersonderzoek doen. Helaas is niet bekend hoeveel bezoekers via de ENERGIE-route worden gestimuleerd om een individueel Ankerpunt te bezoeken.

De regionale effecten van de ENERGIEroute:

- o **Gerichte samenwerking** - De ENERGIE-route is een thematisch marketingnetwerk voor gecoördineerde en gerichte samenwerking in de regio.
- o **Duidelijk Positionering** - De 10 Ankerpunten positioneren zich op de vrijwel onbeheersbare vrijetijds- en toerismemarkt met de regionaal verankerde boodschap 'ENERGIEroute van de Lausitzer industriële cultuur'.
- o **Toenemende bekendheid** - De bekendheid van de Ankerpunten van de ENERGIE-route wordt vergroot door gezamenlijke marketing.
- o **Continue communicatie** - Het ENERGIE-traject biedt een regionaal platform voor communicatie, uitwisseling van ervaringen en samenwerking, niet alleen in reguliere bijeenkomsten, maar ook door de constante communicatie van de projectcoördinator.
- o **Gebundelde activiteiten** - Door het bundelen van de financiële middelen, marketingmaatregelen en pers- en PR-werkzaamheden van de media, ondersteunende leden en adviesraadleden wordt meerwaarde voor de regio gerealiseerd.
- o **Zachte locatiefactor** - De industriële culturele bezienswaardigheden vormen een culturele schat van de regio die toegankelijk is voor toeristen. Cultuur en toerisme worden beschouwd als zachte locatiefactoren die een positieve invloed hebben op economische locatiebeslissingen.
- o **Duurzame ontwikkeling** - Door het culturele en toeristische gebruik van bestaande industriële gebouwen en faciliteiten wordt de bestaande infrastructuur onderhouden en ontwikkeld.
- o **Banen en levenskwaliteit** - De 10 Ankerpunten op de ENERGIE-route zijn werkgevers. Ze dragen bij aan zowel de lokale economische ontwikkeling als het behoud van de cultuur, waardoor de regionale levenskwaliteit wordt verrijkt.

Lichterfeld, Besucherbergwerk F60

Waarde voor de locaties

- o Meer marketingkracht door de financiële middelen van de stations te bundelen voor gezamenlijke marketingcampagnes;
- o Een grotere regionale, nationale en internationale aantrekkingskracht van de stations door een gemeenschappelijke boodschap: samen vertellen we de regionale geschiedenis van de Lausitz;
- o Daarnaast is de ENERGIE-route een regionaal platform voor communicatie en uitwisseling van ervaringen, niet alleen in reguliere bijeenkomsten, maar ook door de voortdurende communicatie van de projectcoördinator.

Investeringsen

De ENERGIE-route is ontwikkeld als een project van de Internationale Bouwtentoonstelling (IBA) Fürst-Pückler-Land.

Voor de contributie van € 200 per jaar worden diensten verleend aan leden van het ENERGIE-route, zoals juridisch advies, registratie van woord-beeldmerk, inrichting informatiestands, netwerkbijeenkomsten, flyers, advertenties.

Onderhoudskosten

Het technisch onderhoud van de individuele Ankerpunten wordt niet via de ENERGIE-route gefinancierd, maar door elk Ankerpunt zelf. De tijd die nodig is voor de projectcoördinatie bedraagt 12 uur per week.

Budget voor marketing en promotie

Tot nu toe was er jaarlijks zo'n € 5.000,- beschikbaar.

4 | Industriada – Szlak Zabytków Techniki [PL: Opper Silezië / Oberschlesien] – Week van de Industriecultuur

De meeste historische industriële objecten van Polen bevinden zich in de Woiwodschap Silezië. Hun uniciteit en authenticiteit maken ze tot de echte rijkdom van de regio, omdat ze het onderscheidende karakter en de culturele identiteit bepalen.

Het erfgoednetwerk 'Industriada' bestaat uit 23 belangrijke complexen van industrieel erfgoed op het gebied van mijnbouw, staalindustrie, elektriciteitscentrales, brouwerijen e.a. Jaarlijks wordt een groot Industriada Festival georganiseerd, waarbij wordt samengewerkt met de Extra Schicht in het Ruhrgebied.

Qua investeringen en beheerskosten heeft Industriada een overeenkomstig kaliber als de Route der Industriekultur.

Siemianovice, Park of Tradition

Economische waarde

Er is geen onderzoek gedaan naar de economische waarde van de Industriële Monumentenroute naar de regio, maar er zijn wel onderzoeken gedaan naar de hoeveelheid geld die tijdens INDUSTRIADA is uitgegeven.

Als het op bezoekersaantallen aankomt, observeren de eigenaren een toenemend aantal bezoekers. Tijdens het INDUSTRIADA Festival besteedde elke deelnemer 30 PLN per dag, wat meer dan 2 miljoen PLN is, omdat er tijdens het festival ongeveer 80.000 bezoekers komen.

Waarde voor de locaties

De voordelen van het worden van ERIH-lid en ERIH-Ankerpunt zijn:

- o het verhogen van het **prestige** van locaties als onderdeel van het Europese erfgoed;
- o gebruik van het **merk ERIH** en de hulpmiddelen bij promotieactiviteiten;
- o in het oostelijke deel van Europa moet nog steeds de nadruk worden gelegd op de werkelijke **waarde van industriële monumenten** als gelijkwaardig aan 'klassieke historische monumenten'. Als ERIH-lid wordt dit proces eenvoudiger.

Investeringen

Het project kostte in het begin ongeveer € 100.000 (bijv. visuele identiteit, borden, website, folders, verkeersborden) en aangezien het een van de projecten was van de Woiwodschap, waren er geen extra kosten voor werkgelegenheid en het huren van kantoorruimte.

Onderhoudskosten

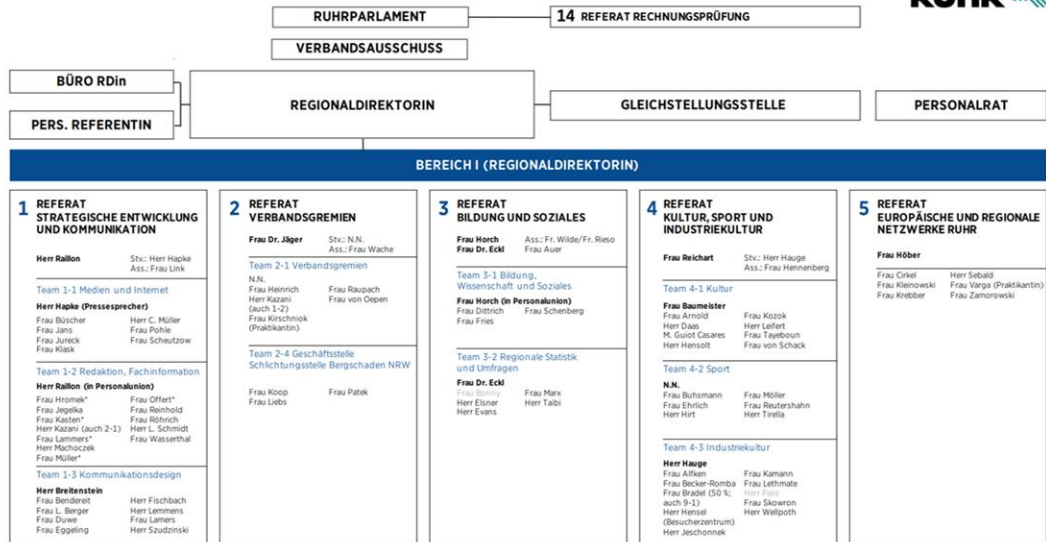
Het hangt ervan af wat als onderhoudskosten worden beschouwd. Er werken drie fulltime medewerkers voor het project, er zijn kosten voor het huren van een kantoor, het onderhouden van de infrastructuur (verkeersborden, promotiestands, borden, enz.) en de kosten voor promotie.

Budget voor marketing en promotie

Het jaarlijkse budget bedraagt ongeveer 2,5 miljoen PLN (€ 600.000, inclusief de kosten voor het organiseren van INDUSTRIADA – 2,05 miljoen PLN). Het budget is voldoende, maar met een ruimer budget zou de promotionele en economische impact van de projecten aanzienlijk groter zijn. Er is nog steeds een probleem met de infrastructuur, dus dit is de grootste uitdaging voor de toekomst.

BIJLAGE: PRESENTATIE ROUTE DER INDUSTRIEKULTUR

Organisationsstruktur

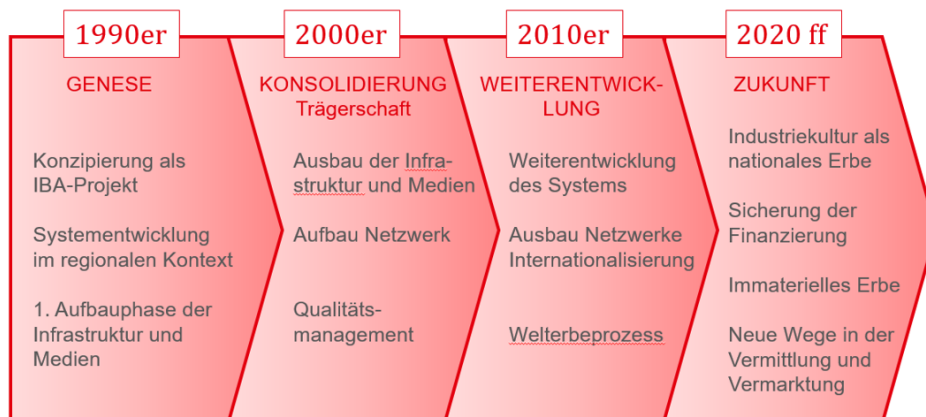

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

2
Referat 4 - Organigramm

Route Industriekultur - Wie kam es dazu?

Die Genese – Entwicklungsphasen bis heute

29.05.1999 Eröffnung
 2001 Welterbe Zollverein
 2004: RVR-Gesetz (Trägerschaft)
 2007: 1. RVR-Vertrag
 2010: Kulturhauptstadt
 Kooperationsvertrag BZI
 2017: 2. RVR-Vertrag

TEAM 4.3

AUFGABEN UND ZIELE

- Ableitung von Strategien und Konzepten für die Weiterentwicklung der Projekte und Aufgaben des Teams 4-3 auf Basis eines zukunftsorientierten Verständnisses der Industriekultur
- Weiterentwicklung (des Netzwerks) der Route Industriekultur (RIK)
- Professionalisierung und interdisziplinäre Weiterentwicklung des regionalen, nationalen und internationalen Netzwerkmanagements
- Weiterentwicklung der Vermittlungs- und Öffentlichkeitsarbeit der RIK
- Interessensvertretung in kulturwissenschaftlichen und kulturpolitischen Debatten
- Instandhaltung und Qualitätssicherung der Routeninfrastruktur
- Grundsicherung und bauliche Instandsetzung der Großstandorte (RVR-Vertrag)
- Neuaufstellung des Marketings zur Steigerung der Sichtbarkeit der Industriekultur in Kooperation mit der Ruhr Tourismus GmbH
- Umsetzung des Rebrandings der Route Industriekultur

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3

TEAM 4.3

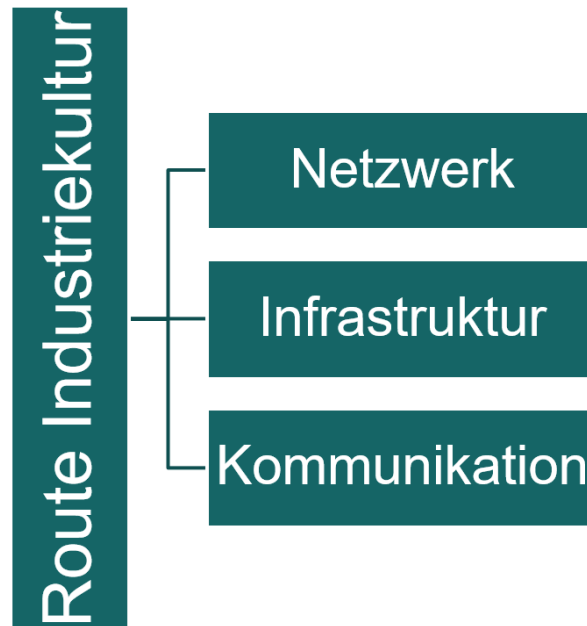
ÖFFENTLICHKEITSARBEIT UND VERMITTLUNG

- Zielgruppengerechte Ansprache über unterschiedliche analoge und digitale Kanäle
 - Printprodukte: Entdeckerpass und Übersichtskarte
 - Perspektivwechsel: 3. Erlebnisraum
 - Social Media
 - Website
 - Themenrouten
- Anpassung der Produkte an das neue Design der Route
- Neue Übersichtskarte der RIK mit Straßen- und Radroute
- Nutzung der Themenrouten für die fachliche Öffentlichkeitsarbeit; Aktualisierungen/Erneuerung von Themenrouten anlass- (z.B. Jubiläen) oder projektbezogen (z.B. Route der sozialen Teilhabe)

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3

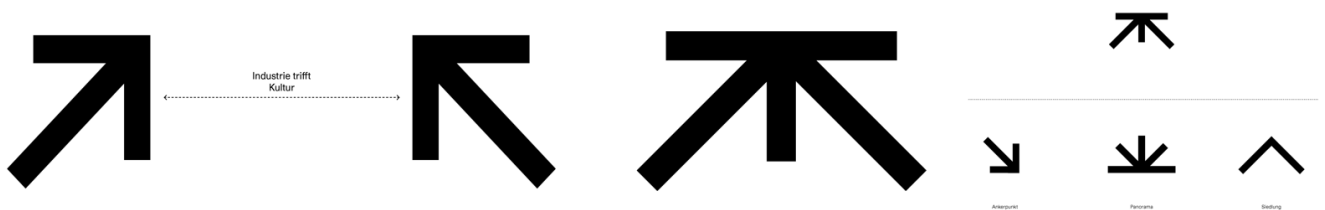
Route Industriekultur - Handlungsfelder

TEAM 4.3

MARKETING – KOOPERATION RTG

- Orientierung an Zusammenarbeit RTG – RuhrKunstMuseen/RuhrBühnen
- Zeitloses Design unter Beibehaltung der Wortbildmarke

- Endkundenorientierte Website
- Redesigning aller Produkte und Auftritte, insbesondere der Printprodukte (Entdeckerpass, Übersichtskarte)
- Neuaufstellung im Veranstaltungswesen

→ Vorbereitung eines gemeinsamen EFRE-Antrages der Kulturnetzwerke (ruhrkultur.jetzt)

TEAM 4.3

INDUSTRIEKULTUR TRIFFT SCHULE

- Publikum der Zukunft
- Themen der Industriekultur in Schulen bringen
- Angebot currikulakonformer Unterrichtseinheiten
- Verstärkte Kooperationen zwischen Standorten und Bildungsträgern
- Lehrveranstaltung Ruhr-Universität Bochum (Koop. Geschichtsdidaktik)

→ Kooperationsaufbau mit einem Lehrstuhl für Geografiedidaktik an einer Hochschule des Ruhrgebiets

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3

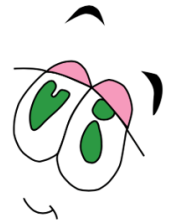
TEAM 4.3

JUBILÄUM 2024

25 Jahre Route Industriekultur

route·**industriekultur**·

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3

TEAM 4.3

INDUSTRIEKULTUR-NETZWERKE

- Netzwerktreffen
 - 2x p.a. Ankerpunkttreffen
 - 4x p.a. Großstandorttreffen
- Ankerpunktpaten
- European Route of Industrial Heritage (ERIH)

→ Vertiefung des Netzwerks der Route Industriekultur durch Arbeitsgruppen

DePOT

- Präsenz in Online Seminaren und Konferenzen
- Mögliche Mitarbeit an Publikationen und Ausstellungen

Route der sozialen Teilhabe

- Beginn der Zusammenarbeit mit dem Netzwerk NEUE AUFTRAGGEBER
- Weitere Fördermittelakquise

Aktive Route

- Evaluation von Führungsangeboten in aktiven Betrieben
- Weitere Konzeption in Kooperation mit RTG, BMR und Standortkampagne

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3

TEAM 4.3

STANDORTAUSSTATTUNG UND BESCHILDERUNG

- Standortbeschilderung
- Straßenbeschilderung
- Autobahnbeschilderung
- Qualitätsmanagement

→ EFRE Antrag zur Modernisierung der Beschilderung (Erweiterung im digitalem Raum / neues Design)

RVR-VERTRAG ÜBER DIE INSTANDSETZUNG UND GRUNDSICHERUNG DER GROßSTANDORTE

- Standortträgerschaftsverträge bis 2026 (LapaDu, Gasometer, Zollverein, Jahrhunderthalle, Kokerei Hansa)
- Grundsicherung und Instandsetzung
- Gelder des Landes und des RVR

→ EFRE Antrag zur Effizienzsteigerung der Instandsetzungsmaßnahmen (Datenbank zu Schadensbildern)
→ Gesprächsaufnahme zur Verlängerung des Vertrages ab 2027

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3

TEAM 4.3

BETRIEB UND WEITERENTWICKLUNG BESUCHERZENTREN

- Erneuerung der 360°-Projektion im Rundeindicker 2 (Mittelbereitstellung) des Portals der Industriekultur Zeche Zollverein
- Wiedereröffnung des Besucherzentrums an der Jahrhunderthalle Bochum

BAUKUNSTARCHIV NRW

- Einbindung des Themenfeldes Architektur des Industriezeitalters in die fachliche Öffentlichkeitsarbeit

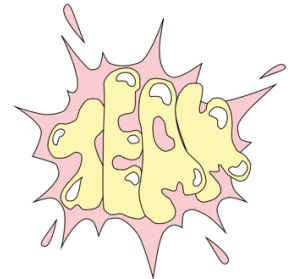
Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3

TEAM 4.3

WER?

- Timo Hauge, Teamleitung / stellv. Referatsleitung
- Isabella Alfken, Netzwerk- und Projektmanagement, Routeninfrastruktur
- Esther Bradel, Netzwerk- und Projektmanagement
- Christiane Becker-Romba, Netzwerk Bildung und Vermittlung
- Horst Jeschonnek, Routeninfrastruktur
- Jasmin Kamann, Controlling und Social Media
- Gudrun Lethmate, Netzwerk- und Projektmanagement
- Bianca Momo Skowron, Netzwerk Bildung und Vermittlung
- Andreas Wellpoth, Fördermittelmanagement und Routeninfrastruktur

Referat 4
Kultur, Sport und Industriekultur

6
TEAM 4.3